

SOMOGYI DÁNIEL

RIMAY JÁNOS LEVELE KŐVÁRBÓL PERNESZY ERZSÉBETHEZ

SZEGED
1972

RIMAY JÁNOS LEVELE KÖVÁRBÓL PERNESZY ERZSÉBETHÉZ

Az itt közölt levelet Rimay 1606 „böjtfő”, azaz hamvazó szerdán, február 9-én írta Kővárból, ahová Bocskay fejedelem küldötte Kassáról, közelebről nem ismert „valami bizonyos dolgaiért”. A levél címzettje, Keserú János özvegye, Perneszy Erzsébet, a déldunántúli főrendű osztopáni Perneszy családnak a XVI. században Erdélybe szakadt ágából született 1562 körül. Apja István, várhelyi kapitány, anyja Bethlen Anna volt. Első férje az 1592-ben Báthory Zsigmond által kivégeztetett Gálfi János fejedelmi tanácsúr volt. Második férje gibárti Keserú János, Székely Mózes előkelő párthíve, 1603-ban pestisben halt meg. Harmadszor 1608 táján mehetett férjhez Szilvássy Boldizsárhoz. 1616-ban a segesvári országgyűlés Szilvássyt és feleségét is hűtlenségben elmarasztalta, fő és jószágvesztésre ítélte Homonnai György Bethlen ellenes akciójának támogatásáért. A fejedelem életüknek megkegyelmezett, birtokaik nagyrésze azonban a kincstárra szállt. Perneszy Erzsébet különben harmadik férjét is túlélte. Szilvássy 1628 körül, ő pedig 1639. augusztus 15-én halt meg az egykori Felső-Fejér vármegyei Bolyán, abban a faluban, amely anyai örökségét képezte, s amelynek hosszabb pereskedés utáni szerencsés visszaszerzéséről éppen Rimay leveléből értesülünk.* A Perneszy Erzsébet és Rimay közti ismeretségről különben ezen a levélen kívül semmit nem tudunk.

A levélben említett többi személy: Bocskay Miklós, a fejedelem öccse, később Bethlen Gábor tanácsosa. A gubernátor: Rákóczi Zsigmond, 1605 óta Erdély Bocskay által kinevezett kormányzója, a későbbi fejedelem. Illésházy István Bocskay béketárgyalási küldöttségének vezetője.

A levél teljes egészében Rimay sk. írása. Zárlatán Rimaynak vörös viaszba nyomott címeres gyűrűs pecsétje található. A Román Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete Kolozsvári Fiókjának levéltárában (a volt Erdélyi Múzeum levéltára) a Bethlen-család keresdi levéltárának rendezetlen részében őrzik. A levelet betűhíven közöljük, csak az y fölé minden esetben kirakott két pontot hagytuk el nyomdatechnikai okokból. A „Kegyelmed” szó rövidítéseit feloldottuk. A levél szövege a következő:

Eltemiglen valo szolgalatomoth aianlom Kegielmednek, minth ennekem igen bizodalmas ioo akaro aszoniomnak, Istenteöl ö zent felségéteöl bodogh szerenche io allapatoth, s-abbán örüendetes eletetis kuanok ioo egesseggel adatny Kegielmednek.

Vrunck eö Felseghe valami bizonios dolghaiert ide küldö Bochkay Miklos Vrammal Kö Vaarba, tuduan penigh hogy az ö Felseghe alapattiat szüec szerint kiwannia Kegielmed mindenkör érteny s-hallany; arrol Kegielmednek azt yrhatom, hogy ez el mult napokba az Eghnek alhatatlan es haborgho allapattia megh indította wala eö Felseghébe az keöszüent, de Istennek kegielmessegéböl az egy mertekletes etelben s-italtban valo szenuedesnek oruossaghá, melliel ö Felseghe legh inkablan szokta magát oruoslany, megh enyhíté Faidalmaat eö Felsegének, s-most ioo allapatba wagyon,

* Perneszy Erzsébetre: Nagy Iván: *Magyarország családai*. IX. 245. és X. 727—728. Turul X. 131. — Keserú Jánosra: Nagy Iván: *i. m.* VI. 229. és Bethlen Farkas: *Historia de rebus Transsilvanicis*. Nagyszeben 1789. V. 536. — Szilvássy Boldizsárra és hűtlenségi perére: *Erdélyi Országgyűlési Emlékek* VII. 370. és 400—401., továbbá *Székely Oklevéltár* IV. 204—208.

kihez ő Felsegét segíti bizonnial hiszem, az Kegielmed ő Felsegeiert való szorgalmatos imatkozais. Boliát hogy az Isten, s-Gubernator Vram ő Nagysagha ioo segetsegeis kezeben es birtokaban adta Kegielmednek, sziuem szerint hallom, Mert tudom, hofi mééigis kewesedet es apadot azzal sziwének bosszuia s-haboruya Kegielmednek, a melly haboruban annelkülis eléghe habozot s faradozot sok időktől foguan. Hyreket semmy bizoniosokot nem irhatok Kegielmednek, remensegünk nagy wagion, az Illieshazy vram Bechbeöl walo jrasihoz képest hogy az Isten az békességet es chendességet megh engedí köztünk giarapodny, kiert minniaian tartozunk mys az Istennek köniörgheny az ő igaz tiszteletys, s-az kegies eletis az bekesseggel eggiút kezd közzénk téérny, Ennekem Kegielmed ioo akaroo szolgálaiának paranchollyon s-nem igiekezem parancholattiaban Kegielmednek eröm szerint sohais megh fogiatkozny, Isten Kegielmedet sokaigh eltesse bodoghito aldasaba s-attiy keduébe. Írtam Keö Väärba, Böit Fő Szerdan, Ezer hatszaaz hat esztendőben

Kegielmed szolgálaja

Rimay Janos

[Címzés a levél külsején:] Az nemzetes es böchwletes Perneszy Eörsebet Aszonnak, az Nemzetes nehay Keserő Janos Vram megh hagiót keresztien Eözuegi hazas tarsanak, nekem ighen io akaroo bizodalmas Aszoniomnak adassek kezében.

Dániel Somogyi

LETTRE DE JÁNOS RIMAY ADRESSÉE À ERZSÉBET PERNESZY,

Cette lettre est l'unique document de la relation entre János Rimay (grand poète maniériste) et Erzsébet Perneszy (veuve de János Keserő). La lettre nous renseigne également sur le voyage du poète-diplomate.

ACTA UNIVERSITATIS SZEGEDIENSIS
(SECTIO PHILOLOGICA)

Nyelv és irodalom. I. 1955.

Nyelv és irodalom. II. 1956.

Irodalom. I. 1958.

Irodalom. II. 1959.

Acta Historiae Litterarum Hungaricarum. Tomus I. (1960—1961) 1961.

Acta Historiae Litterarum Hungaricarum. Tomus II. 1962.

Acta Historiae Litterarum Hungaricarum. Tomus III. 1963.

Acta Historiae Litterarum Hungaricarum. Tomus IV. 1964.

Acta Historiae Litterarum Hungaricarum. V. 1965.

Acta Historiae Litterarum Hungaricarum. Tomus VI. 1966.

Acta Historiae Litterarum Hungaricarum. Tomus VII. 1967.

Acta Historiae Litterarum Hungaricarum. Tomus VIII. 1968.

Acta Historiae Litterarum Hungaricarum. Tomus IX. 1969.

Acta Historiae Litterarum Hungaricarum. Tomus X—XI. 1971.

Acta Historiae Litterarum Hungaricarum. Tomus XII. 1972.